

Akuttmottakssjargong

Fagspråk eller stammespråk? Her presenteres ord, uttrykk og forkortelser fra et akuttmottak.

Mandag morgen klokken 8. Seks pasienter er i akuttmottaket og 12 er allerede meldt. «*Ak.appen* på rom 9 kan gå til operasjon», sier turnuslegen, «*B-grenisten* tar den». Indremedisinsk primærsvakt ser på listen. En 85 år gammel kvinne er innlagt med problemstillingen *pnuvi*. «Er hun *stixet*?» spør primærsvakten. «Er på vei», svarer sykepleieren.

Ansvarshavende sykepleier utløser trombolysealarm. Teksten «Mulig trombolyse, *ETA* 10» lyser opp på *Ascom* 'en. Nevrologisk primærsvakt er på vei til rom 7, hvor *epi*-pasienten har begynt å *krampe* igjen.

En eldre mann kommer direkte i ambulanse. Han blir *triagert* etter *MTS* og får *pri 2*. «Han er dårlig. Pass på at han ikke *dik'er*», sier *triagelegen*. «Er han *newset*?» spør indremedisinsk primærsvakt. «Ja da, og jeg har *sirset* ham også. Tatt blodprøver, venter på hvite», svarer sykepleieren. I merknadsfeltet i *DIPS* noteres *PPV*.

«Vi trenger hjelp med noen blodprøver, er det noen på *kirorto*-siden som kan hjelpe?» spør en annen sykepleier. Alle er opptatt.

Kolseren ligger på en bære og smiler. «Jeg tror mest på *CRPitt*. Han kan nok reise hjem snart», sier primærsvakten. «Skal vi *newse* eller *crewse kolseren*?» spør en turnuslege. «Alle skal *newses*», er det kontante svaret, «Og *BUK pewser*».

«Det er fullt på *Lunge*, men han er vel en *gim'er*. Kan han plasseres på et annet sengeområde?» spør sykepleieren om en annen pasient. Primærsvakten nikker. Stansalarmen går, og han løper sammen med resten av stansteamet til motsatt side av sykehuset.

Klokken er blitt 9. Nye pasienter blir *triagert*. Enda flere er meldt. Det er en vanlig mandag formiddag i akuttmottaket.

Kommentar

Fagspråk skal være presist og saklig og sikre effektiv kommunikasjon mellom fagfolk (1). Stammespråk er en internsjargong som brukes av en avgrenset gruppe som driver med det samme. Det har spesielle begreper med betydninger som kun gruppen forstår – og kan være identitetsskape (1). Overnevnte eksempler med intern akuttmottakssjargong er en blanding av fagspråk og stammespråk. Mange av begrepene vil man for eksempel ikke kunne finne i medisinske ordbøker. I tabell 1 er det forklaringer.

Overdreven bruk av substantiver kalles substantivsyke (2). Man bruker substantiver avledet fra verb eller adjektiver, for eksempel «å foreta en vurdering» istedenfor «å vurdere». Slike substantiver kalles verbalsubstantiver (3) og finnes spesielt i administrative og byråkratiske skriv.

En interessant observasjon er at akuttmottakssjargongen preges av det motsatte, nemlig at man bruker verb avledet av substantiver. Dette kan kalles verbsyke eller

verbifisering, alternativt at man velger å *verbe*. En årsak til dette kan være at medisinsk fagspråk er mer handlingsorientert enn for eksempel juridisk fagspråk. I tillegg til verbifisering er akuttmottakssjargongen karakterisert av mange forkortelser/akronymer og sterk påvirkning fra engelsk.

Stammespråk, slik som i akuttmottaket, har noen fordeler. Det kan bidra til tidsbesparelse og felles forståelse. Men det er også ulemper. For eksempel vil stamme-

Tabell 1 Eksempler på stammespråk

Ord/uttrykk	Forklaring
Ak.app	Akutt appendisitt
Ascom	Alarmsystem
B-grenist	Lege i grenspesialisering (B-gren)
BUK	Barne- og ungdomsklinikken
Å crewse	Fra CREWS (Chronic Respiratory Early Warning Score)
CRPitt	Forhøyet hurtig-CRP (C-reaktivt protein), men god allmenntilstand
Å dik'e	Å utvikle DIC (disseminert intravaskulær koagulasjon)/forbrukskoagulopati
Epi	Epilepsi
ETA	Estimert tid til ankomst
En gim'er	En pasient i kategorien GIM (generell indremedisin)
Kirorto	Kirurgi-ortopedi
En kolser	En pasient med kols (kronisk obstruktiv lungesykdom)
Å krampe	Å ha pågående kramper
Lunge	Avdeling for lungesykdommer
MTS	Manchester Triage System
Å newse	Fra NEWS (National Early Warning Score)
Å pewse	Fra PEWS (Pediatric Early Warning Score)
Pnuvi	Pneumoni-UVI (urinveisinfeksjon)
PPV	Pårørende på venterom
Pri	Prioritet (1–5 etter Manchester Triage System (MTS))
Å sirse	Fra SIRS (systemisk inflammatorisk respons-syndrom, Systemic Inflammatory Response Syndrome)
Å stixe	Fra urinstiks
Triagelege	Lege i triage
Å triagere	Fra triage (hastegradsvurdering)

språk brukt i journalen ikke være forståelig for andre i behandlingsskjeden, og det kan skape misforståelser og uklårheter.

Kashif Waqar Faiz

kashif.faiz@medisin.uio.no

Helga Skaare

Kashif Waqar Faiz (f. 1978) er spesialist i nevrologi, ph.d. og seksjonsleder/overlege og forsker ved henholdsvis Nevrologiklinikken og Avdeling for helsetjenesteforskning (HØKH), Akershus universitetssykehus. Han var tidligere avdelings-sjef ved Avdeling for akuttmedisin, Akershus universitetssykehus.

Helga Skaare (f. 1980) er lege i spesialisering ved Avdeling for nyresykdommer, Akershus universitetssykehus.

Litteratur

1. Aanderud-Larsen SE. Statsspråk. Bladet for godt språk i staten 2013; nr. 1.
www.sprakradet.no/upload/statssprak/Statsspr%C3%A5k%201%202013%20nett.pdf (9.3.2016).
2. ordnett.no. Substantivsyke.
www.ordnett.no/spr%C3%A5kverket%C3%B8y/spr%C3%A5kvett.substantivsyke (9.3.2016).
3. Store norske leksikon. Verbalsubstantiv.
<https://snl.no/verbalsubstantiv%2Fgrammatikk> (9.3.2016).

Mottatt 21.5. 2016, første revisjon innsendt 2.6.

2016, godkjent 9.6. 2016. Redaktør: Erlend Hem.